

บทที่ 5

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์แบบอย่างการออมของครัวเรือนเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างได้ใช้การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (Multiple Classification Analysis : MCA) ทั้งนี้เนื่องจากตัวแปรในแบบจำลองการศึกษา อาทิ ตัวแปรทางด้านระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน การเป็นสมาชิกการประกันสุขภาพ และการครอบครองสินค้าถาวรต่าง ๆ ของครัวเรือนเกษตรกร มีลักษณะเป็นกลุ่มซึ่งไม่เหมาะสมกับการวิเคราะห์แบบการถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis : MRA) ที่จะใช้ได้กับข้อมูลที่มีลักษณะต่อเนื่อง (continuous) และมีความสัมพันธ์เป็นเส้นตรง ผลการศึกษากการออมของครัวเรือนในภาคเกษตรเป็นดังนี้

5.1 การวิเคราะห์การออมในรูปแบบเป็นทางการของครัวเรือนเกษตรกรตัวอย่าง

การออมในรูปแบบเป็นทางการที่ครัวเรือนออมกับสถาบันการเงินในรูปแบบของตราสารทางการเงินแบบต่าง ๆ จากการประมาณค่าด้วยการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ พบว่า ตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นตั้งแต่ 95% ขึ้นไป ประกอบด้วย รายได้ของครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน กลุ่มสมาชิกครัวเรือนที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี กลุ่มสมาชิกครัวเรือนที่มีอายุ 6-14 ปี และการครอบครองสินค้าถาวรประเภทเครื่องจักรกลการเกษตร สำหรับตัวแปรอื่น ๆ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้แต่อย่างใด (ตารางที่ 5.1)

การหาผลกระทบของตัวแปรต่าง ๆ ต่อการออมในรูปแบบเป็นทางการของครัวเรือนในภาคเกษตรนั้น สามารถชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลของตัวแปรต่าง ๆ จากสัมประสิทธิ์ที่แสดงถึงความเบี่ยงเบน (adjusted deviation) จากค่าเฉลี่ยกลาง (Grand mean) อันเนื่องมาจากอิทธิพลของตัวแปรอื่น ๆ จากตารางที่ 5.2 อธิบายได้ว่าตามปกติแล้วครัวเรือนตัวอย่างจะมีการออมในรูปแบบเป็นทางการเฉลี่ยเท่ากับ -6,019.23 บาท ต่อปี (การออมที่มีค่าติดลบ หมายถึง ภาระหนี้สินผูกพันที่ครัวเรือนเกษตรเป็นหนี้อยู่กับสถาบันการเงิน) แต่ถ้าครัวเรือนตัวอย่างเป็นครัวเรือนที่มีรายได้ต่อปีต่ำกว่า 25,000 บาทจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ $-6,019.23 - 9,724.23 = -15,743.46$ บาทต่อปี หรือถ้าหากครัวเรือนตัวอย่างเป็นครัวเรือนที่มีรายได้ต่อปีสูงกว่า 100,000 บาทขึ้นไป จะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ $-6,019.23 + 31,921.45 = 25,902.22$ บาทต่อปีหรือถ้าหากครัวเรือนเดียวกันนี้หัวหน้าครัวเรือนไม่ได้รับการศึกษาและมีสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปีและสมาชิกที่มีอายุ 6-14 ปี จะมีการออม

เฉลี่ยเท่ากับ $-6,019.23 + 31,921.45 + 35,430.32 - 19,170.72 - 6,737.76 = 35,414.06$ บาทต่อปี แต่ถ้าหากครัวเรือนดังกล่าวมีการครอบครองสินค้าอาหารประเภทเครื่องจักรกลการเกษตร การออมเฉลี่ยเท่ากับ $-6,019.23 + 31,921.45 + 35,430.32 - 19,170.72 - 6,737.76 + 7,693.38 = 43,107.44$ บาทต่อปี ดังนั้นจากผลกระทบของตัวแปรต่างๆที่มีต่อการออมสามารถที่จะเลือกเอาอิทธิพลของตัวแปรที่สนใจเป็นพิเศษมาแสดงได้ดังแผนภาพที่ 5.1-5.4

สำหรับค่า Eta และค่า Beta นั้น แสดงถึงความสามารถของตัวแปรอิสระในการอธิบายตัวแปรตาม โดยค่า Eta แสดงถึงความสามารถของตัวแปรอิสระแต่ละตัวหรือชุด (classifications) ซึ่งได้รวมทุกกลุ่มที่จะอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม ส่วนค่า Beta นั้นเป็นการวัดความสามารถของตัวแปรอิสระตัวหนึ่งในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามโดยที่ได้คำนึงถึงอิทธิพลของตัวแปรอื่น ๆ

ตารางที่ 5.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการออมทรัพย์สินในรูปแบบเป็นทางการของครัวเรือนเกษตรกร

ปัจจัย (SOV)	ผลรวม กำลังสอง (SS)	ระดับความ เป็นอิสระ (DF)	ค่าเฉลี่ย กำลังสอง (MS)	ค่าสถิติ F	นัยสำคัญ ของค่าสถิติ F
Main Effects	272211696235	8	34026462029.4	41.629	.000
รายได้ของครัวเรือน	63222626098	3	21074208699.5	25.783	.000
ระดับการศึกษา	58554222926	2	29277111463.1	35.818	.000
เครื่องจักรกลการเกษตร	31121735347	1	31121735346.8	38.075	.000
สมาชิกของครัวเรือนที่มี อายุต่ำกว่า 6 ปี	49106313349	1	49106313349.1	60.078	.000
สมาชิกของครัวเรือนที่มี อายุ 6 - 14 ปี	13016646935	1	13016646934.6	15.925	.000
Explained	272211696235	8	34026462029.4	41.629	.000
Residual	254205136602	311	817379860.458		
Total	526416832837	319	1650209507.33		

320 cases were processed.

0 cases (.0 pct) were missing.

ที่มา : จากการศึกษา

ตารางที่ 5.2 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมทรัพย์ในรูปแบบเป็นทางการของครัวเรือน
เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

Grand Mean = - 6,019.23

ปัจจัยที่พิจารณา	จำนวน ครัวเรือน ในแต่ละกลุ่ม	Unadjusted Deviation	Eta	Adjusted Deviation	Beta
1. รายได้ของครัวเรือน					
1.1 ต่ำกว่า 5,000 บาท	17	-13129.59		-9724.23	
1.2 25,000-50,000 บาท	123	-12239.30		-877.49	
1.3 50,001-100,000 บาท	127	-2534.70		-3518.85	
1.4 สูงกว่า 100,000 บาท ขึ้นไป	53	38689.52		31921.45	
			.44		.36
2. การศึกษา					
2.1 ไม่ได้รับการศึกษา	37	29573.56		35430.32	
2.2 ประถมศึกษา	238	-47645.16		-7200.08	
2.3 สูงกว่าประถมศึกษา	45	251.68		8948.84	
			.27		.34
3. เครื่องจักรกลการเกษตร					
3.1 ไม่มี	108	-24992.80		-15101.82	
3.2 มี	212	12732.18		7693.38	
			.44		.27
4. สมาชิกครัวเรือนที่มีอายุ ต่ำกว่า 6 ปี					
4.1 ไม่มี	218	10354.78		8969.78	
4.2 มี	102	-22130.81		-19170.72	
			.37		.32
5. สมาชิกครัวเรือนที่มีอายุ 6-14 ปี					
5.1 ไม่มี	159	8513.64		6822.51	
5.2 มี	161	-8407.88		-6737.76	
			.21		.17

Multiple R Squared = 0.517

Multiple R = 0.719

ที่มา : จากการศึกษา

การออมในรูปแบบทางการ คือ การออมทรัพย์รวมถึงภาระหนี้สินผูกพันกับสถาบันการเงิน ต่างๆ อาทิ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ รวมถึงกลุ่มสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มออมทรัพย์ใน หมู่บ้าน ค่าเฉลี่ยการออมที่มีเครื่องหมายบวกแสดงถึงการสะสมเงินออมที่เพิ่มขึ้น แต่ถ้าค่าการออม ติดลบ (dissaving) แสดงถึงครัวเรือนเกษตรมีภาระหนี้สินกับสถาบันการเงินต่าง ๆ และจากการ วิเคราะห์การออมในรูปแบบทางการ พบว่า การออมโดยเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ -6,019.23 บาท ซึ่งหมายถึง ครัวเรือนมีภาระหนี้สินกับสถาบันการเงินต่าง ๆ โดยที่การออมทรัพย์มีความสัมพันธ์ กับตัวแปรต่างๆ ในแบบจำลอง ประกอบด้วย รายได้ของครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้า ครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำแนกตามกลุ่มอายุและเพศ การครอบครองกรรมสิทธิ์ใน สิ้นค้าถาวรประเภทเครื่องจักรกลการเกษตร ซึ่งผลการศึกษาเป็นดังนี้

(1) การวิเคราะห์ตามระดับรายได้ของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า 25,000 บาทต่อปีจะมีการออมโดยเฉลี่ยเท่ากับ -15,743.46 บาทและครัวเรือนที่มีรายได้ 25,000 บาท - 50,000 บาทต่อปีจะมีการออมโดยเฉลี่ยเท่ากับ -14,796.72 บาท ส่วนครัวเรือนที่มีรายได้ 50,001 - 100,000 บาทต่อปี มีการออมโดยเฉลี่ยเท่ากับ -9,538.08 บาท สำหรับครัวเรือนที่มีรายได้สูงกว่า 100,000 บาทต่อปีขึ้นไป มีการออมโดยเฉลี่ยเท่ากับ 25,902.22 บาทต่อปี

(2) การวิเคราะห์ตามระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนของครัวเรือนเกษตรกร พบว่า ครัวเรือนเกษตรกรที่หัวหน้าครัวเรือนไม่ได้รับการศึกษาจะมีการออมโดยเฉลี่ยเท่ากับ 29,411.09 บาท ส่วนครัวเรือนเกษตรกรที่หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาในระดับประถมศึกษาจะมีการ ออมโดยเฉลี่ยเท่ากับ -13,219.31 บาท และสำหรับครัวเรือนเกษตรกรที่หัวหน้าครัวเรือนมีการ ศึกษาในระดับที่สูงกว่าประถมศึกษา จะมีการออมโดยเฉลี่ยเท่ากับ 2,929.61 บาทต่อปี

(3) การวิเคราะห์ตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเกษตรกร พบว่า ครัวเรือนที่มี สมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปีจะมีการออมเฉลี่ยต่อปีเท่ากับ -25,189.95 บาท ส่วนครัวเรือนที่ไม่มี สมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปีจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 2,950.55 บาทต่อปี สำหรับในครัวเรือนที่มี สมาชิกของครัวเรือนที่มีอายุ 6-14 ปีจะมีการออมเฉลี่ย -12,756.99 บาทต่อปี แต่ถ้าครัวเรือนไม่มี สมาชิกที่มีอายุ 6-14 ปีจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 803.28 บาทต่อปี

(4) การวิเคราะห์ตามการครอบครองกรรมสิทธิ์สินค้าถาวรประเภทเครื่องจักรกล การเกษตรของครัวเรือนเกษตรกรพบว่าครัวเรือนที่มีเครื่องจักรกลการเกษตรจะมีการออมโดยเฉลี่ย เท่ากับ 1,674.15 บาทต่อปี แต่สำหรับครัวเรือนที่ไม่มีเครื่องจักรการเกษตรจะมีการออมโดยเฉลี่ย เท่ากับ -21,121.05 บาท ต่อปี

(5) การวิเคราะห์ตามรายได้ของครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการครอบครองกรรมสิทธิ์สินค้าถาวรประเภทเครื่องจักรกลการเกษตร การวิเคราะห์การออมของกลุ่มครัวเรือนเกษตรกรจะจำแนกการออมออกเป็น 4 กลุ่ม ตามรายได้ของครัวเรือน คือ กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า 25,000 บาทต่อปี กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ 25,000-50,000 บาทต่อปี กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ 50,001 - 100,000 บาทต่อปี และกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้มากกว่า 100,000 บาทต่อปีขึ้นไปไม่มีรายละเอียด ดังนี้

(5.1) การออมของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า 25,000 บาท

การออมของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า 25,000 บาทต่อปี มีการออมเฉลี่ยเท่ากับ -15,743.46 บาทต่อปี เมื่อจำแนกการออมของกลุ่มครัวเรือนดังกล่าวตามระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการครอบครองกรรมสิทธิ์เครื่องจักรกลการเกษตร ซึ่งสามารถจำแนกได้ 3 กลุ่มดังแผนภาพที่ 5.1 ดังนี้

(1) กรณีที่หัวหน้าครัวเรือนไม่ได้รับการศึกษา

การออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ 19,686.86 บาทต่อปีและถ้าครัวเรือนมีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปีจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 516.14 บาทต่อปี และถ้าหากมีเครื่องจักรกลการเกษตรการออมเฉลี่ยจะเพิ่มขึ้นเป็น 8,209.52 บาทต่อปี แต่ถ้าเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี และอายุ 6-14 ปีจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ -6,221.62 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีเครื่องจักรกลการเกษตรจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 1,471.76 บาทต่อปี

สำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุ 6-14 ปี จะมีการออมเฉลี่ย 12,949.10 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีเครื่องจักรกลการเกษตรการออมเฉลี่ยจะเพิ่มขึ้นเป็น 20,642.90 บาทต่อปี

(2) กรณีที่หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา

การออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ -22,943.54 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปีการออมเฉลี่ยเท่ากับ -42,114.26 บาทต่อปี และถ้าหากมีเครื่องจักรกลการเกษตรการออมเฉลี่ยเท่ากับ -34,420.88 บาทต่อปี แต่ถ้าเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี และอายุ 6-14 ปีจะมีการออมเฉลี่ย -48,852.02 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีเครื่องจักรกลการเกษตรก็จะมีการออมเฉลี่ย -41,158.64 บาทต่อปี

สำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุ 6-14 ปี จะมีการออมเฉลี่ย -29,681.30 บาทต่อปี และถ้าหากครัวเรือนมีเครื่องจักรกลการเกษตร การออมเฉลี่ยเท่ากับ -21,987.92 บาทต่อปี

(3) กรณีที่หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษา

การออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ -6,794.62 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปีจะมีการออมเฉลี่ย -25,965.34 บาท และถ้าหากมีเครื่องจักรกลการเกษตร การออมเฉลี่ยเท่ากับ -18,271.96 บาท แต่ถ้าเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี และอายุ 6-14 ปี จะมีการออมเฉลี่ย -32,703.10 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีเครื่องจักรกลการเกษตรการออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ -25,009.72 บาทต่อปี

สำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุ 6-14 ปี จะมีการออมเฉลี่ย -13,532.38 บาทต่อปี และถ้าหากครัวเรือนมีเครื่องจักรกลการเกษตร การออมเฉลี่ยเท่ากับ -583.90 บาทต่อปี

(5.2) การออมของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ 25,000-50,000 บาท

การออมของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ 25,000-50,000 บาทมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ -14,796.72 บาทต่อปี เมื่อจำแนกการออมของกลุ่มครัวเรือนดังกล่าวตามระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและการครอบครองกรรมสิทธิ์ เครื่องจักรกลการเกษตร ซึ่งสามารถจำแนกได้ 3 กลุ่มแผนภาพที่ 5.2 ดังนี้

(1) กรณีที่หัวหน้าครัวเรือนไม่ได้รับการศึกษา

การออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ 20,633.60 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปีจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 1,462.88 บาทต่อปี และถ้าหากมีเครื่องจักรกลการเกษตรการออมเฉลี่ยจะเพิ่มขึ้นเป็น 9,156.26 บาทต่อปี แต่ถ้าเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี และอายุ 6-14 ปีจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ -5,274.88 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีเครื่องจักรกลการเกษตรจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ -4,481.50 บาทต่อปี

สำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุ 6-14 ปี จะมีการออมเฉลี่ย 13,895.84 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีเครื่องจักรกลการเกษตรการออมเฉลี่ยจะเพิ่มขึ้นเป็น 21,589.22 บาทต่อปี

(2) กรณีที่หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา

การออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ -21,996.80 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปีจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ -41,167.52 บาทต่อปี และถ้าหากมีเครื่องจักรกลการเกษตรการออมเฉลี่ยเท่ากับ -33,474.14 บาทต่อปี แต่ถ้าเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี และอายุ 6-14 ปีจะมีการออมเฉลี่ย -47,905.28 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีเครื่องจักรกลการเกษตรก็จะมีการออมเฉลี่ย -40,211.90 บาทต่อปี

สำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุ 6-14 ปี จะมีการออมเฉลี่ย -28,734.56 บาทต่อปี และถ้าหากครัวเรือนมีเครื่องจักรกลการเกษตรการออมเฉลี่ยเท่ากับ -21,041.18 บาทต่อปี

(3) กรณีที่หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษา

การออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ -5,847.88 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปีจะมีการออมเฉลี่ย -25,018.60 บาท และถ้าหากมีเครื่องจักรกลการเกษตร การออมเฉลี่ยเท่ากับ -17,325.22 บาท แต่ถ้าเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี และอายุ 6-14 ปีจะมีการออมเฉลี่ย -31,756.38 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีเครื่องจักรกลการเกษตร การออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ -24,062.98 บาทต่อปี

สำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุ 6-14 ปี จะมีการออมเฉลี่ย -12,585.64 บาทต่อปี และถ้าหากครัวเรือนมีเครื่องจักรกลการเกษตรการออมเฉลี่ยเท่ากับ -4,892.26 บาทต่อปี

(5.3) การออมของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ 50,001-100,000 บาท

การออมของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ 50,001-100,000 บาท มีการออมเฉลี่ยเท่ากับ -9,538.08 บาทต่อปี เมื่อจำแนกการออมของกลุ่มครัวเรือนดังกล่าวตามระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและการครอบครองกรรมสิทธิ์ เครื่องจักรกลการเกษตร ซึ่งสามารถจำแนกได้ 3 กลุ่มดังแผนภาพที่ 5.3 ดังนี้

(1) กรณีที่หัวหน้าครัวเรือนไม่ได้รับการศึกษา

การออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ 25,892.24 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปีจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 6,721.52 บาท ต่อปี และถ้าหากมีเครื่องจักรกลการเกษตรการออมเฉลี่ยจะเพิ่มขึ้นเป็น 14,414.90 บาทต่อปี แต่ถ้าเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี และอายุ 6 - 14 ปี จะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ -16.24 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีเครื่องจักรกลการเกษตรจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 7,677.14 บาทต่อปี

สำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุ 6-14 ปี จะมีการออมเฉลี่ย 19,154.48 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีเครื่องจักรกลการเกษตรการออมเฉลี่ยจะเพิ่มขึ้นเป็น 26,847.86 บาทต่อปี

(2) กรณีที่หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา

การออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ -16,738.16 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี การออมเฉลี่ยเท่ากับ -35,908.88 บาทต่อปี และถ้าหากมีเครื่องจักรกลการเกษตรการออมเฉลี่ยเท่ากับ -28,215.50 บาทต่อปี แต่ถ้าเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี และอายุ 6-14 ปีจะมีการออมเฉลี่ย -42,646.64 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีเครื่องจักรกลการเกษตรก็จะมีการออมเฉลี่ย -34,953.26 บาทต่อปี

สำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุ 6-14 ปี จะมีการออมเฉลี่ย -23,475.92 บาทต่อปี และถ้าหากครัวเรือนมีเครื่องจักรกลการเกษตรการออมเฉลี่ยเท่ากับ -15,782.54 บาท ต่อปี

(3) กรณีที่หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษา

การออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ -589.24 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปีจะมีการออมเฉลี่ย -19,759.96 บาท และถ้าหากมีเครื่องจักรกลการเกษตร การออมเฉลี่ยเท่ากับ -12,066.58 บาท แต่ถ้าเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี และอายุ 6 - 14 ปี จะมีการออมเฉลี่ย -26,497.72 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีเครื่องจักรกลการเกษตร การออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ -18,804.34 บาทต่อปี

สำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุ 6-14 ปี จะมีการออมเฉลี่ย -7,327.00 บาทต่อปี และถ้าหากครัวเรือนมีเครื่องจักรกลการเกษตร การออมเฉลี่ยเท่ากับ 366.38 บาทต่อปี

(5.4) การออมของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้สูงกว่า 100,000 บาท

การออมของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้สูงกว่า 100,000 บาท มีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 25,902.22 บาทต่อปี เมื่อจำแนกการออมของกลุ่มครัวเรือนดังกล่าวตามระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและการครอบครองกรรมสิทธิ์ เครื่องจักรกลการเกษตร ซึ่งสามารถจำแนกได้ 3 กลุ่มดังแผนภาพที่ 5.4 ดังนี้

(1) กรณีที่หัวหน้าครัวเรือนไม่ได้รับการศึกษา

การออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ 61,332.54 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปีจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 42,151.82 บาทต่อปี และถ้าหากมีเครื่องจักรกลการเกษตรการออมเฉลี่ยจะเพิ่มขึ้นเป็น 49,845.20 บาทต่อปี แต่ถ้าเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี และอายุ 6 - 14 ปี จะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 35,414.06 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีเครื่องจักรกลการเกษตรจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 43,107.40 บาทต่อปี

สำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุ 6-14 ปีจะมีการออมเฉลี่ย 54,594 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีเครื่องจักรกลการเกษตร การออมเฉลี่ยจะเพิ่มขึ้นเป็น 62,288.16 บาทต่อปี

(2) กรณีที่หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา

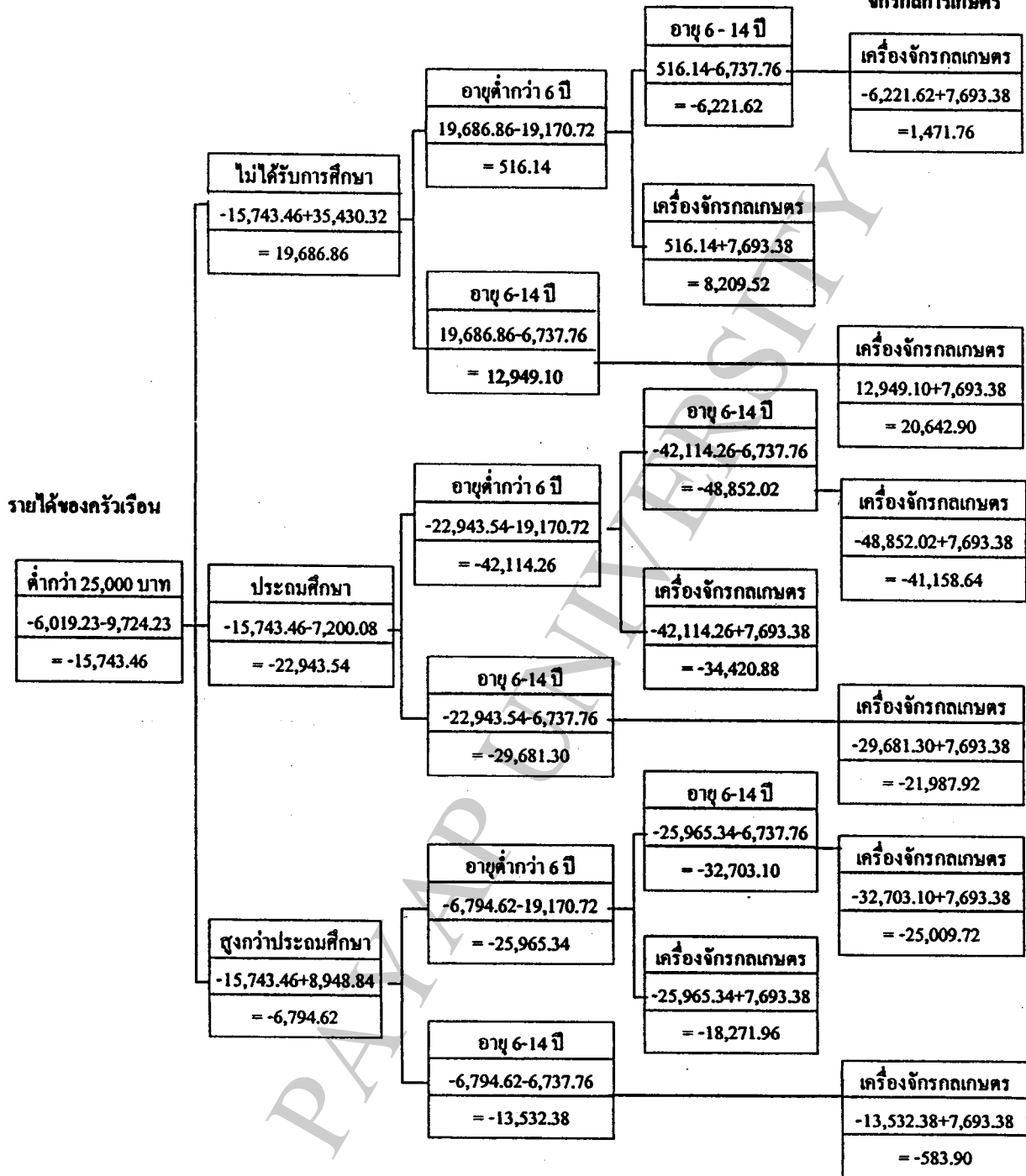
การออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ 18,702.14 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี การออมเฉลี่ยเท่ากับ -468.58 บาทต่อปี และถ้าหากมีเครื่องจักรกลการเกษตรการออมเฉลี่ยเท่ากับ 7,224.80 บาทต่อปี แต่ถ้าเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี และอายุ 6-14 ปี จะมีการออมเฉลี่ย -7,206.34 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีเครื่องจักรกลการเกษตร ก็จะมีการออมเฉลี่ย 487.04 บาทต่อปี

สำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุ 6-14 ปี จะมีการออมเฉลี่ย 11,964.38 บาทต่อปี และถ้าหากครัวเรือนมีเครื่องจักรกลการเกษตรการออมเฉลี่ยเท่ากับ 19,657.76 บาทต่อปี

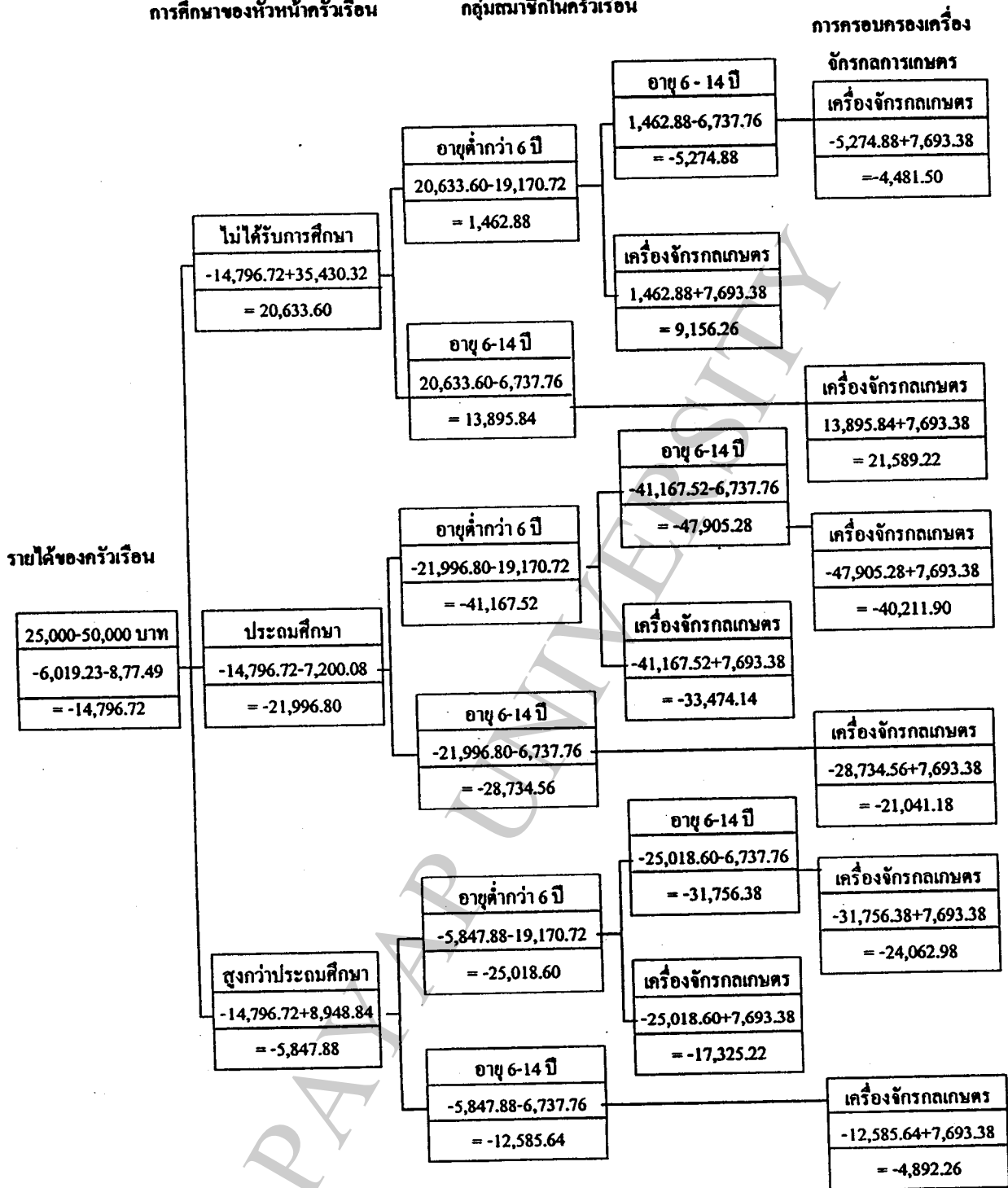
แผนภาพที่ 5.1 การออมในรูปแบบทางการของครัวเรือนเกษตรกรที่มีรายได้ต่ำกว่า 25,000 บาท
การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน กลุ่มสมาชิกในครัวเรือน

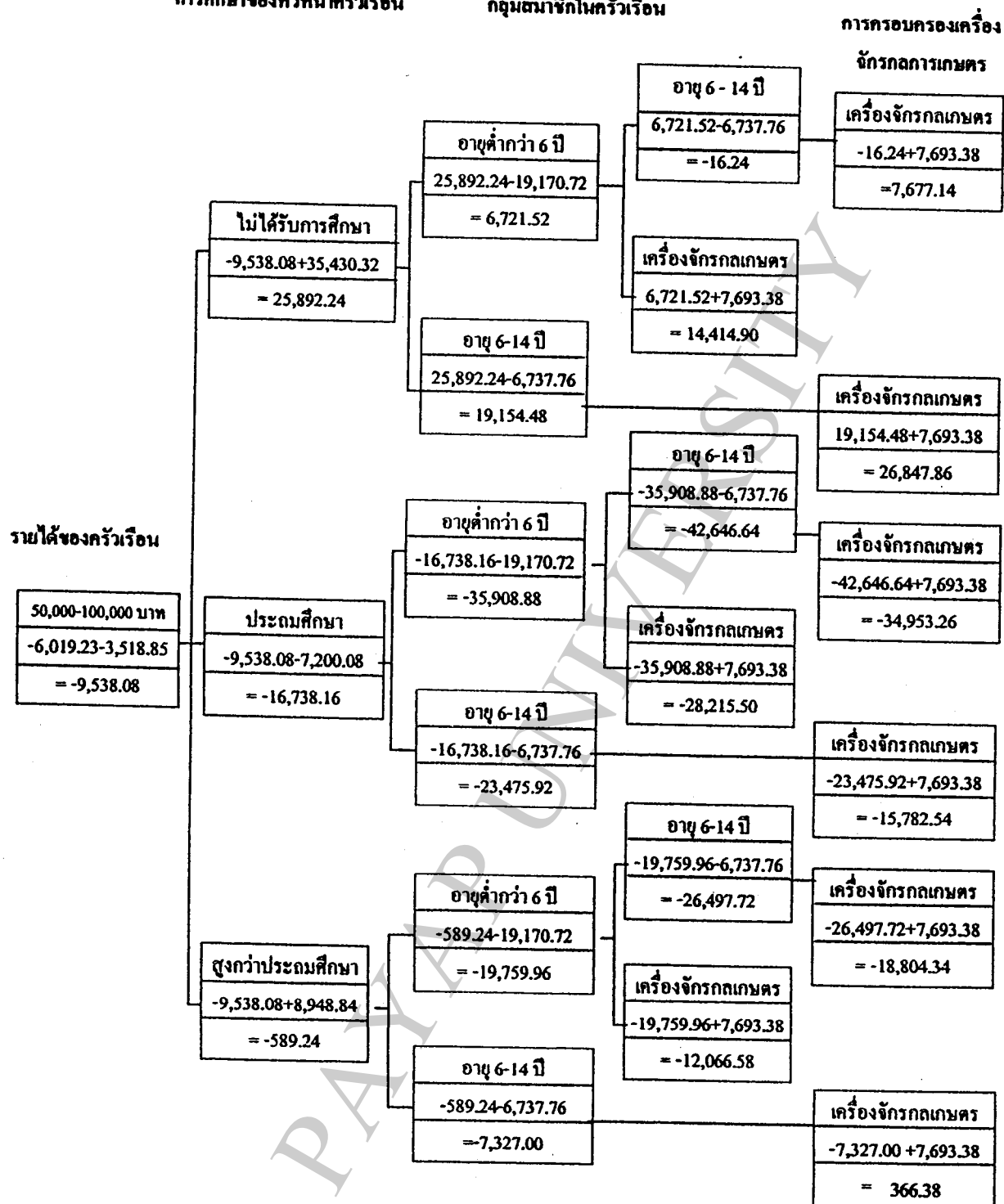
การครอบครองเครื่อง

จักรกลการเกษตร

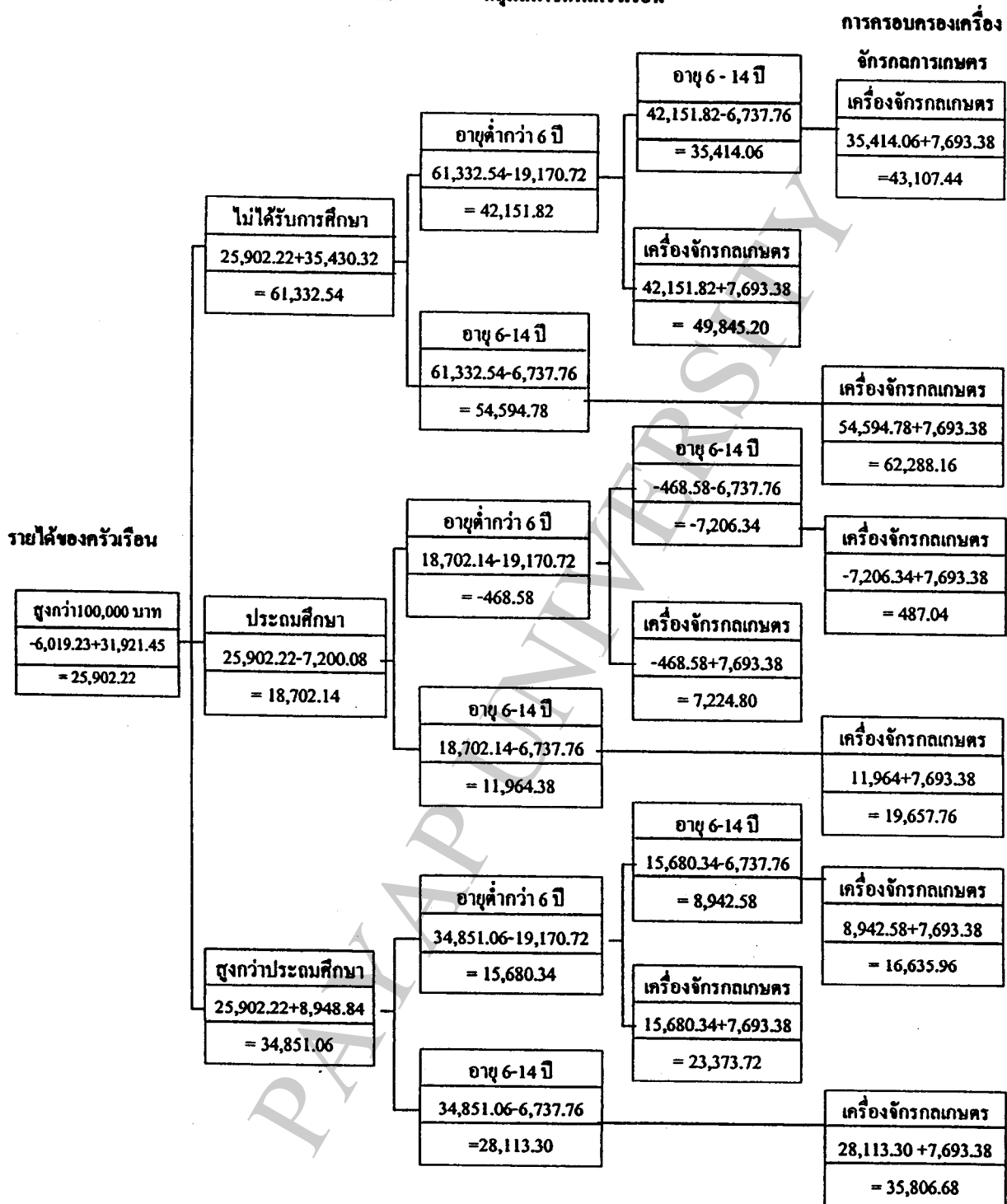


แผนภาพที่ 5.2 การออมในรูปแบบเป็นทางการของครัวเรือนที่มีรายได้ 25,000-50,000 บาท
การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน กลุ่มสมาชิกในครัวเรือน การครอบครองเครื่องจักรกลการเกษตร





แผนภาพที่ 5.4 การออกแบบเป็นทางการของครัวเรือนเกษตรกรที่มีรายได้สูงกว่า 100,000 บาท
การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน กลุ่มสมาชิกในครัวเรือน



(3) กรณีที่หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษา

การออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ 34,851.06 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปีจะมีการออมเฉลี่ย 15,680.34 บาท และถ้าหากมีเครื่องจักรกลการเกษตร การออมเฉลี่ยเท่ากับ 23,373.72 บาท แต่ถ้าเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี และอายุ 6-14 ปี จะมีการออมเฉลี่ย 8,942.58 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีเครื่องจักรกลการเกษตรจะมีการออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ 16,635.96 บาทต่อปี

สำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุ 6 - 14 ปี จะมีการออมเฉลี่ย 28,113.30 บาทต่อปี และถ้าหากครัวเรือนมีเครื่องจักรกลการเกษตรการออมเฉลี่ยเท่ากับ 35,806.68 บาทต่อปี

5.2 การวิเคราะห์การออมในรูปแบบไม่เป็นทางการของครัวเรือนเกษตรกรตัวอย่าง

การออมในรูปแบบไม่เป็นทางการของครัวเรือน คือ การออมที่ครัวเรือนออมทรัพย์สินในรูปแบบอื่น ๆ นอกเหนือจากการออมกับสถาบันการเงิน อาทิ การออมในรูปแบบของการร่วมทำบุญงานบุญของเพื่อนบ้าน การออมในรูปแบบการเป็นสมาชิกฌาปนกิจสงเคราะห์ การปล่อยเงินกู้ และการออมในลักษณะการเล่นแชร์ เป็นต้น ในการศึกษา พบว่า ตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นตั้งแต่ 95% ขึ้นไปประกอบด้วย รายได้ของครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน กลุ่มสมาชิกครัวเรือนที่มีอายุ 6-14 ปี กลุ่มสมาชิกครัวเรือนที่มีอายุ 15-25 ปี เพศหญิง การถือครองสินค้าถาวรประเภทยานพาหนะ และการเข้าร่วมเป็นสมาชิกการประกันสุขภาพ สำหรับตัวแปรอื่น ๆ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ (ตารางที่ 5.3)

ผลกระทบของตัวแปรที่มีต่อการออมในรูปแบบไม่เป็นทางการของครัวเรือนตัวอย่างในภาคเกษตรกรรมสามารถชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลของตัวแปรต่างๆ จากค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงถึงความเบี่ยงเบน (adjusted deviation) จากค่าเฉลี่ยกลาง (Grand mean) ที่สืบเนื่องมาจากอิทธิพลของตัวแปรอื่น ๆ จากตารางที่ 5.4 แสดงให้เห็นว่า โดยปกติครัวเรือนตัวอย่างจะมีการออมในรูปแบบไม่เป็นทางการ เฉลี่ยเท่ากับ 6,313.14 บาทต่อปี แต่ถ้าครัวเรือนตัวอย่างเป็นครัวเรือนที่มีรายได้ต่อปีต่ำกว่า 25,000 บาทจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ $6,313.14 + 32.53 = 6,345.67$ บาทต่อปี หรือถ้าหากครัวเรือนตัวอย่างเป็นครัวเรือนที่มีรายได้ต่อปีสูงกว่า 100,000 บาทขึ้นไปจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ $6,313.14 + 106.89 = 6,420.03$ บาทต่อปี หรือถ้าครัวเรือนเดียวกันนี้หัวหน้าครัวเรือนไม่ได้รับการศึกษาและมีสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุ 6 - 14 ปี และ 15 - 25 ปี ที่เป็นเพศหญิง จะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ $6,313.14 + 106.89 - 1,626.68 + 465.51 + 784.80 = 6,043.66$ บาทต่อปี และถ้าหากว่า

ครัวเรือนดังกล่าวนี้เข้าร่วมเป็นสมาชิกการประกันสุขภาพ และมีสินค้าถาวรประเภทยานพาหนะก็
จะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ $6,313.14 + 106.89 - 1,626.68 + 465.51 + 784.80 + 517.94 - 88.31 = 6,473.29$ บาท
ต่อปี ดังนั้นจากผลกระทบของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีต่อการออมของครัวเรือน สามารถที่จะเลือกเอา
อิทธิพลของตัวแปรที่สนใจมาแสดงได้ดังแผนภาพที่ 5.5-5.8

ตารางที่ 5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการออมทรัพย์ในรูปแบบไม่เป็นทางการ
ของครัวเรือนเกษตรกร

ปัจจัย (SOV)	ผลรวม กำลังสอง (SS)	ระดับ ความเป็น อิสระ (DF)	ค่าเฉลี่ย กำลังสอง (MS)	ค่าสถิติ F	นัยสำคัญ ของค่า สถิติ F
Main Effects	539307745	9	59923082.750	13.308	.000
รายได้ของครัวเรือน	44738728	3	14912909.371	3.312	.020
ระดับการศึกษา	230627302	2	115313650.889	25.610	.000
การประกันสุขภาพ	95041344	1	95041344.091	21.108	.000
ยานพาหนะ	51550690	1	51550690.493	11.449	.001
สมาชิกของครัวเรือนที่มี อายุต่ำกว่า 6-14 ปี	63535395	1	63535394.544	14.111	.000
สมาชิกของครัวเรือนที่มี อายุ 15 – 25 ปี เพศหญิง	56500593	1	56500592.728	12.548	.000
Explained	539307745	9	59923082.750	13.308	.000
Residual	1395819624	310	4502643.948		
Total	1935127369	319	6066229.996		

320 cases were processed.

0 cases (.0 pct) were missing.

ที่มา : จากการศึกษา

การออมในรูปแบบไม่เป็นทางการเป็นการออมทรัพย์ของครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่ได้ออม
กับสถาบันการเงินต่าง ๆ ในระบบ ไม่ว่าจะเป็น ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงินต่าง ๆ รวมทั้ง
กลุ่มสหกรณ์การเกษตร และกลุ่มออมทรัพย์ต่าง ๆ แต่การออมในลักษณะนี้จะมีผลตอบแทนที่ไม่
แน่นอน เป็นการออมที่อาศัยความเชื่อใจกันในหมู่สมาชิกเป็นหลัก โดยการออมในรูปแบบไม่เป็น
ทางการที่มักจะพบเสมอในชุมชนเกษตร คือ การร่วมทำบุญในงานบุญของเพื่อนบ้าน การเล่นแชร์

ตารางที่ 5.4 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมทรัพย์ในรูปแบบไม่เป็นทางการของครัวเรือน

เกษตรกรตัวอย่าง

Grand Mean = 6,313.14

ปัจจัยที่พิจารณา	จำนวน ครัวเรือน ในแต่ละกลุ่ม	Unadjusted Deviation	Eta	Adjusted Deviation	Beta
1. รายได้ของครัวเรือน					
1.1 ต่ำกว่า 25,000 บาท	17	-914.91		32.53	
1.2 25,000-50,000 บาท	123	-412.77		-455.30	
1.3 50,001-100,000 บาท	127	418.43		392.00	
1.4 สูงกว่า 100,000 บาท	53	248.75		106.89	
			.18		.15
2. การศึกษา					
2.1 ไม่ได้รับการศึกษา	37	-1473.68		-1626.68	
2.2 ประถมศึกษา	238	469.02		515.74	
2.3 สูงกว่าประถมศึกษา	45	-1268.92		-1390.17	
			.33		.36
3. การประกันสุขภาพ					
3.1 ไม่มี	146	-625.02		-617.27	
3.2 มี	174	524.45		517.94	
			.23		.23
4. ยานพาหนะ					
4.1 ไม่มี	14	2089.72		1930.14	
4.2 มี	306	-95.61		-88.31	
			.18		.17
5. สมาชิกครัวเรือนที่มีอายุ 6-14 ปี					
5.1 ไม่มี	159	-307.13		-471.37	
5.2 มี	161	303.32		465.51	
			.12		.19
6. สมาชิกครัวเรือนที่มีอายุ 15-25 ปี เพศหญิง					
6.1 ไม่มี	246	-240.56		-236.08	
6.2 มี	74	799.70		784.80	
			.18		.18

Multiple R Squared = 0.279

Multiple R = 0.528

ที่มา : จากการศึกษา

การเป็นสมาชิกมาปณิกสงเคราะห์ และการปล่อยเงินกู้ เป็นต้น จากการวิเคราะห์การออมประเภทนี้ พบว่า การออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ 6,313.14 บาท โดยการออมทรัพย์มีความสัมพันธ์กับตัวแปรต่าง ๆ ในแบบจำลองประกอบด้วย รายได้ของครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำแนกตามกลุ่มอายุ การถือครองกรรมสิทธิ์ในสินค้าถาวรประเภทยานพาหนะ และการเข้าร่วมเป็นสมาชิกการประกันสุขภาพ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

(1) การวิเคราะห์ตามระดับรายได้ของครัวเรือนเกษตรกร พบว่า ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า 25,000 บาทต่อปีจะมีการออมโดยเฉลี่ยเท่ากับ 6,345.67 บาทต่อปี และครัวเรือนที่มีรายได้ 25,000 บาท - 50,000 บาทต่อปี จะมีการออมโดยเฉลี่ยเท่ากับ 5,857.84 บาทต่อปี ส่วนครัวเรือนที่มีรายได้ 50,001 - 100,000 บาทต่อปีจะมีการออมโดยเฉลี่ยเท่ากับ 6,705.14 บาทต่อปี สำหรับครัวเรือนที่มีรายได้สูงกว่า 100,000 บาทต่อปีขึ้นไปมีการออมโดยเฉลี่ยเท่ากับ 6,420.03 บาทต่อปี

(2) การวิเคราะห์ตามระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนของครัวเรือนเกษตรกร พบว่า ครัวเรือนเกษตรกรที่หัวหน้าครัวเรือนไม่ได้รับการศึกษา จะมีการออมโดยเฉลี่ยเท่ากับ 4,686.46 บาทต่อปี ส่วนครัวเรือนเกษตรกรที่หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา จะมีการออมโดยเฉลี่ยเท่ากับ 6,828.88 บาทต่อปี และสำหรับครัวเรือนเกษตรกรที่หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาในระดับที่สูงกว่าประถมศึกษาจะมีการออมโดยเฉลี่ยเท่ากับ 4,922.97 บาทต่อปี

(3) การวิเคราะห์ตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเกษตรกร พบว่า ครัวเรือนที่มีสมาชิกที่มีอายุ 6-14 ปีจะมีการออมเฉลี่ยต่อปี เท่ากับ 6,778.65 บาท ส่วนครัวเรือนที่ไม่มีสมาชิกที่มีอายุ 6-14 ปีจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,841.776 บาทต่อปี สำหรับในครัวเรือนที่มีสมาชิกของครัวเรือนที่มีอายุ 15-25 ปีเพศหญิงจะมีการออมเฉลี่ย 7,097.94 บาทต่อปี แต่ถ้าครัวเรือนไม่มีสมาชิกที่มีอายุ 15-25 ปีเพศหญิงจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 6,077.08 บาทต่อปี

(4) การวิเคราะห์ตามการครอบครองกรรมสิทธิ์สินค้าถาวรประเภทยานพาหนะของครัวเรือนเกษตรกร พบว่า ครัวเรือนที่มียานพาหนะจะมีการออมโดยเฉลี่ยเท่ากับ 6,224.83 บาทต่อปี แต่สำหรับครัวเรือนที่ไม่มียานพาหนะจะมีการออมโดยเฉลี่ยเท่ากับ 8,243.28 บาทต่อปี

(5) การวิเคราะห์ตามการประกันสุขภาพของครัวเรือนเกษตรกร พบว่า ครัวเรือนที่มีการประกันสุขภาพจะมีการออมโดยเฉลี่ยเท่ากับ 6,831.08 บาทต่อปี แต่สำหรับครัวเรือนที่ไม่มีการประกันสุขภาพจะมีการออมโดยเฉลี่ยเท่ากับ 5,695.87 บาทต่อปี

(6) การวิเคราะห์ตามรายได้ของครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การครอบครองกรรมสิทธิ์สินค้าถาวรประเภทยานพาหนะ และการประกันสุขภาพ การวิเคราะห์การออมของกลุ่มครัวเรือนเกษตรกรจะจำแนกการพิจารณาการออม

ออกเป็น 4 กลุ่ม ตามรายได้ของครัวเรือน คือ กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า 25,000 บาทต่อปี กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ 25,000-50,000 บาทต่อปี กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ 50,001 - 100,000 บาทต่อปี และกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้สูงกว่า 100,000 บาทต่อปีขึ้นไป มีรายละเอียดดังนี้

(6.1) การออมของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า 25,000 บาท

การออมของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า 25,000 บาท มีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 6,345.67 บาทต่อปี เมื่อจำแนกการออมของกลุ่มครัวเรือนดังกล่าวตามระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การครอบครองกรรมสิทธิ์ยานพาหนะ และการประกันสุขภาพ ซึ่งสามารถจำแนกได้ 3 กลุ่มดังแผนภาพที่ 5.5 ดังนี้

(1) กรณีที่หัวหน้าครัวเรือนไม่ได้รับการศึกษา

การออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ 4,718.99 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีสมาชิกที่มีอายุ 6-14 ปี จะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,184.50 บาทต่อปี และถ้าหากมียานพาหนะการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,096.19 บาทต่อปี และถ้ามีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,614.13 บาทต่อปี แต่ถ้าเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6-14 ปี และอายุ 15-25 ปีเพศหญิงจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,969.30 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมียานพาหนะจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,880.99 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 6,398.93 บาทต่อปี

สำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุ 15-25 ปีเพศหญิงมีการออมเฉลี่ย 5,503.79 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมียานพาหนะการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,415.48 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,933.42 บาทต่อปี

(2) กรณีที่หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา

การออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ 6,861.41 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีสมาชิกที่มีอายุ 6-14 ปี จะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 7,326.92 บาทต่อปี และถ้าหากมียานพาหนะการออมเฉลี่ยเท่ากับ 7,238.61 บาทต่อปี และถ้ามีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 7,756.55 บาทต่อปี แต่ถ้าเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6-14 ปี และอายุ 15-25 ปีเพศหญิงจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 8,111.72 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมียานพาหนะจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 8,023.41 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 8,541.35 บาทต่อปี

สำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุ 15-25 ปีเพศหญิงมีการออมเฉลี่ย 7,646.21 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมียานพาหนะการออมเฉลี่ยเท่ากับ 7,557.90 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 8,075.84 บาทต่อปี

(3) กรณีที่หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษา

การออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ 4,955.55 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีสมาชิกที่มีอายุ 6-14 ปี จะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,421.06 บาทต่อปี และถ้าหากมียานพาหนะการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,332.75 บาทต่อปี และถ้ามีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,850.69 บาทต่อปี แต่ถ้าเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6-14 ปี และอายุ 15-25 ปีเพศหญิงจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 6,205.86 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมียานพาหนะจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 6,117.55 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 6,635.49 บาทต่อปี

สำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุ 15-25 ปีเพศหญิงมีการออมเฉลี่ย 5,740.35 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมียานพาหนะการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,652.04 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 6,169.98 บาทต่อปี

(6.2) การออมของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ 25,000-50,000 บาท

การออมของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ 25,000-50,000 บาท มีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,857.84 บาทต่อปี เมื่อจำแนกการออมของกลุ่มครัวเรือนดังกล่าวตามระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การครอบครองกรรมสิทธิ์ยานพาหนะ และการประกันสุขภาพ ซึ่งสามารถจำแนกได้ 3 กลุ่มดังแผนภาพที่ 5.6 ดังนี้

(1) กรณีที่หัวหน้าครัวเรือนไม่ได้รับการศึกษา

การออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ 4,231.16 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีสมาชิกที่มีอายุ 6-14 ปี จะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 4,696.67 บาทต่อปี และถ้าหากมียานพาหนะการออมเฉลี่ยเท่ากับ 4,608.36 บาทต่อปี และถ้ามีการประกันสุขภาพมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,126.30 บาทต่อปี แต่ถ้าเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6-14 ปี และอายุ 15-25 ปีเพศหญิงจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,481.47 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมียานพาหนะจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,393.16 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,911.10 บาทต่อปี

สำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุ 15-25 ปีเพศหญิงมีการออมเฉลี่ย 5,503.79 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมียานพาหนะการออมเฉลี่ยเท่ากับ 4,927.65 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,445.59 บาทต่อปี

(2) กรณีที่หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา

การออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ 6,373.58 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีสมาชิกที่มีอายุ 6-14 ปี จะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 6,839.09 บาทต่อปี และถ้าหากมียานพาหนะการออมเฉลี่ยเท่ากับ 6,750.78 บาทต่อปี และถ้ามีการประกันสุขภาพมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 7,268.72 บาท

ต่อปี แต่ถ้าเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6-14 ปี และอายุ 15-25 ปีเพศหญิงจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 7,623.89 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมียานพาหนะจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 7,535.58 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 8,053.52 บาทต่อปี

สำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุ 15-25 ปีเพศหญิงมีการออมเฉลี่ย 7,158.38 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมียานพาหนะการออมเฉลี่ยเท่ากับ 7,070.07 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 7,538.01 บาทต่อปี

(3) กรณีที่หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษา

การออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ 4,467.67 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีสมาชิกที่มีอายุ 6-14 ปี จะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 4,933.18 บาทต่อปี และถ้าหากมียานพาหนะการออมเฉลี่ยเท่ากับ 4,924.87 บาทต่อปี และถ้ามีการประกันสุขภาพมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,442.81 บาทต่อปี แต่ถ้าเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6-14 ปี และอายุ 15-25 ปีเพศหญิงจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,717.98 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมียานพาหนะจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,629.67 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 6,147.61 บาทต่อปี

สำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุ 15-25 ปีเพศหญิงมีการออมเฉลี่ย 5,252.47 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมียานพาหนะการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,164.16 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,682.10 บาทต่อปี

(6.3) การออมของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ 50,001-100,000 บาท

การออมของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ 50,001-100,000 บาท มีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,921.14 บาทต่อปี เมื่อจำแนกการออมของกลุ่มครัวเรือนดังกล่าวตามระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การครอบครองกรรมสิทธิ์ยานพาหนะ และการประกันสุขภาพ ซึ่งสามารถจำแนกได้ 3 กลุ่มดังแผนภาพที่ 5.7 ดังนี้

(1) กรณีที่หัวหน้าครัวเรือนไม่ได้รับการศึกษา

การออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ 4,294.46 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีสมาชิกที่มีอายุ 6-14 ปี จะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 4,759.97 บาทต่อปี และถ้าหากมียานพาหนะการออมเฉลี่ยเท่ากับ 4,671.66 บาทต่อปี และถ้ามีการประกันสุขภาพมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,189.60 บาทต่อปี แต่ถ้าเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6-14 ปี และอายุ 15-25 ปีเพศหญิงจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,544.77 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมียานพาหนะจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,456.46 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,974.40 บาทต่อปี

สำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุ 15-25 ปี เพศหญิง มีการออมเฉลี่ย 5,079.26 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมียานพาหนะการออมเฉลี่ยเท่ากับ 4,990.95 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,508.89 บาทต่อปี

(2) กรณีที่หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา

การออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ 6,436.88 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีสมาชิกที่มีอายุ 6-14 ปี จะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 6,902.31 บาทต่อปี และถ้าหากมียานพาหนะการออมเฉลี่ยเท่ากับ 6,814.00 บาทต่อปี และถ้ามีการประกันสุขภาพมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 7,331.94 บาทต่อปี แต่ถ้าเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6-14 ปี และอายุ 15-25 ปี เพศหญิงจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 7,687.11 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมียานพาหนะจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 7,598.80 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 8,116.74 บาทต่อปี

สำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุ 15-25 ปี เพศหญิง มีการออมเฉลี่ย 7,221.68 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมียานพาหนะการออมเฉลี่ยเท่ากับ 7,133.37 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 7,651.31 บาทต่อปี

(3) กรณีที่หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษา

การออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ 4,530.97 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีสมาชิกที่มีอายุ 6-14 ปี จะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 4,996.48 บาทต่อปี และถ้าหากมียานพาหนะการออมเฉลี่ยเท่ากับ 4,908.17 บาทต่อปี และถ้ามีการประกันสุขภาพมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,426.11 บาทต่อปี แต่ถ้าเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6-14 ปี และอายุ 15-25 ปี เพศหญิงจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,781.28 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมียานพาหนะจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,692.97 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 6,210.91 บาทต่อปี

สำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุ 15-25 ปี เพศหญิง มีการออมเฉลี่ย 5,315.77 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมียานพาหนะการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,227.46 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,745.40 บาทต่อปี

(6.4) การออมของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้สูงกว่า 100,000 บาทขึ้นไป

การออมของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้สูงกว่า 100,000 บาทขึ้นไป มีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 6,206.25 บาทต่อปี เมื่อจำแนกการออมของกลุ่มครัวเรือนดังกล่าวตามระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การครอบครองกรรมสิทธิ์ยานพาหนะ และการประกันสุขภาพ ซึ่งสามารถจำแนกได้ 3 กลุ่มดังแผนภาพที่ 5.8 ดังนี้

(1) กรณีที่หัวหน้าครัวเรือนไม่ได้รับการศึกษา

การออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ 4,579.57 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีสมาชิกที่มีอายุ 6-14 ปี จะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,045.08 บาทต่อปี และถ้าหากมียานพาหนะการออมเฉลี่ยเท่ากับ 4,956.77 บาทต่อปี และถ้ามีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,474.71 บาทต่อปี แต่ถ้าเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกที่มีอายุค่า 6-14 ปี และอายุ 15-25 ปี เพศหญิงจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,829.88 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมียานพาหนะจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,741.57 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 6,259.51 บาทต่อปี

สำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุ 15-25 ปี เพศหญิง มีการออมเฉลี่ย 5,364.37 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมียานพาหนะการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,276.06 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,794.00 บาทต่อปี

(2) กรณีที่หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา

การออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ 6,721.99 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีสมาชิกที่มีอายุ 6-14 ปี จะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 7,187.50 บาทต่อปี และถ้าหากมียานพาหนะการออมเฉลี่ยเท่ากับ 7,099.19 บาทต่อปี และถ้ามีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 7,617.13 บาทต่อปี แต่ถ้าเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกที่มีอายุต่ำ 6-14 ปี และอายุ 15-25 ปี เพศหญิงจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 7,972.30 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมียานพาหนะจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 7,883.99 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 8,401.93 บาทต่อปี

สำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุ 15-25 ปี เพศหญิง มีการออมเฉลี่ย 7,506.79 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมียานพาหนะ การออมเฉลี่ยเท่ากับ 7,418.48 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 7,936.42 บาทต่อปี

(3) กรณีที่หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษา

การออมเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ 4,816.08 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีสมาชิกที่มีอายุ 6-14 ปี จะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,281.59 บาทต่อปี และถ้าหากมียานพาหนะการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,193.28 บาทต่อปี และถ้ามีการประกันสุขภาพมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,711.22 บาทต่อปี แต่ถ้าเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6-14 ปี และอายุ 15-25 ปี เพศหญิงจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 6,066.39 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมียานพาหนะจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,978.08 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 6,496.02 บาทต่อปี

สำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุ 15-25 ปี เพศหญิง มีการออมเฉลี่ย 5,600.88 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมียานพาหนะการออมเฉลี่ยเท่ากับ 5,512.49 บาทต่อปี และถ้าครัวเรือนมีการประกันสุขภาพจะมีการออมเฉลี่ยเท่ากับ 6,030.43 บาทต่อปี

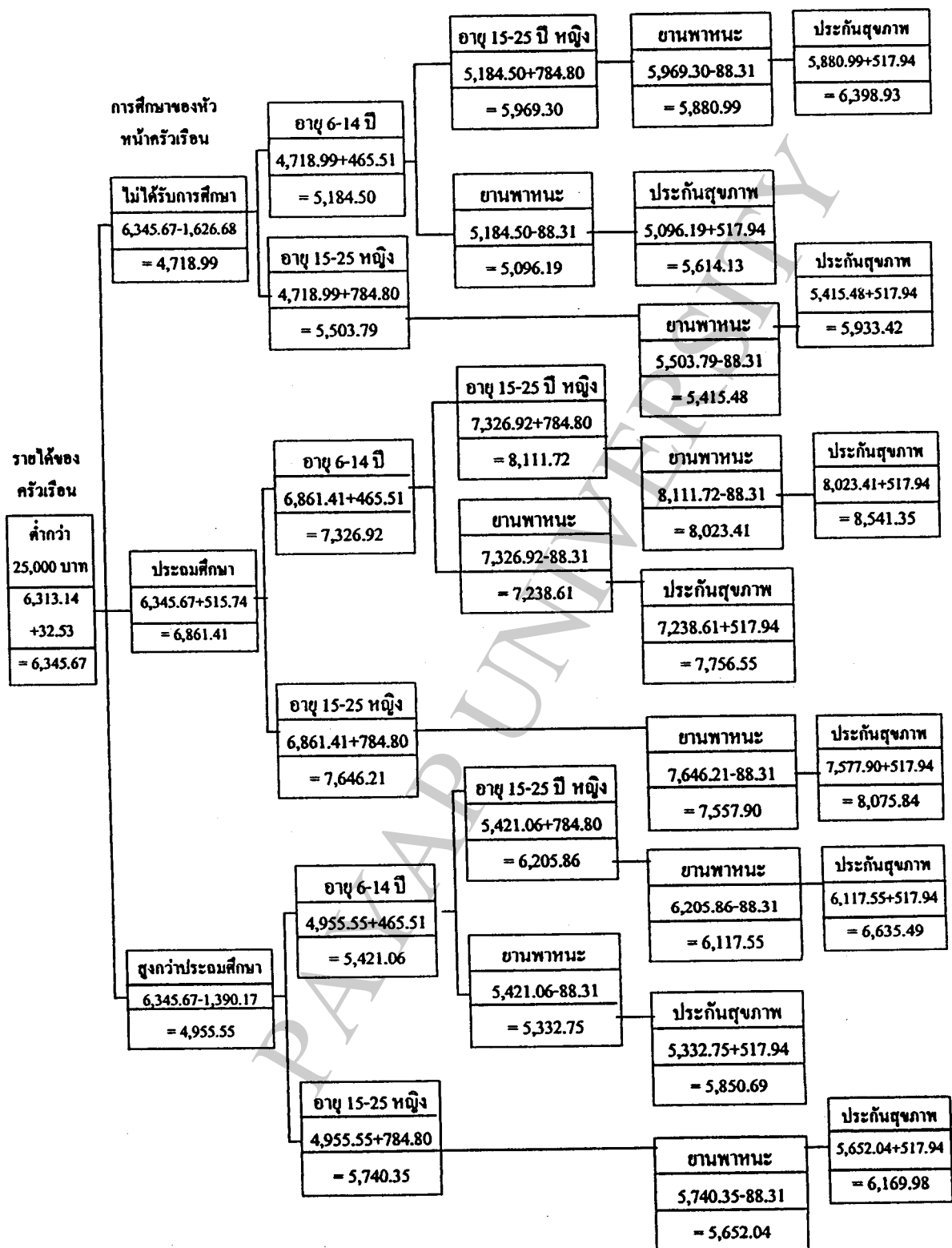
แผนภาพที่ 5.5 การออมนิรูปแบบไม่เป็นทางการของครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า 25,000 บาท

สมาชิกครัวเรือน

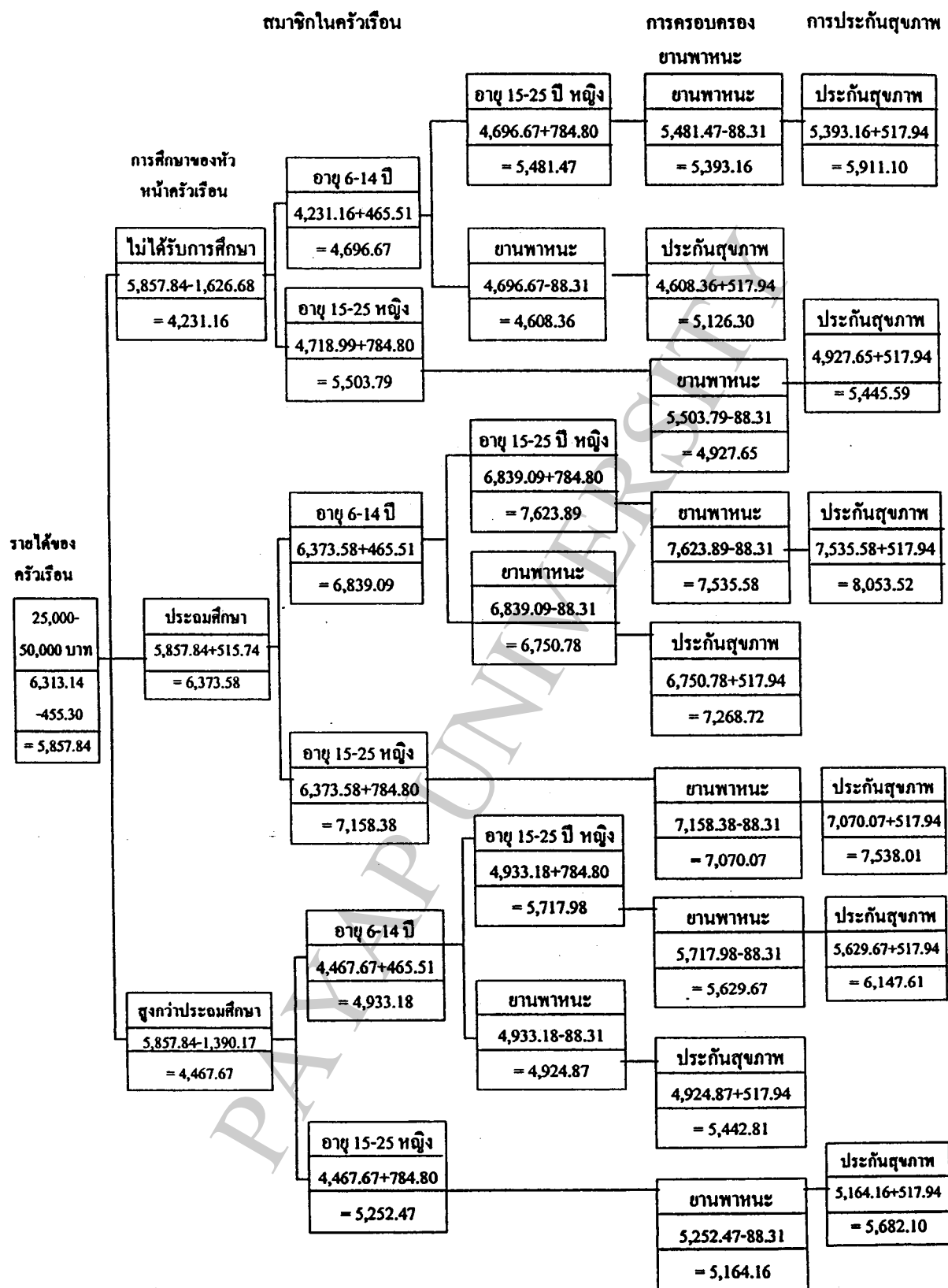
การครอบครอง

การประกันสุขภาพ

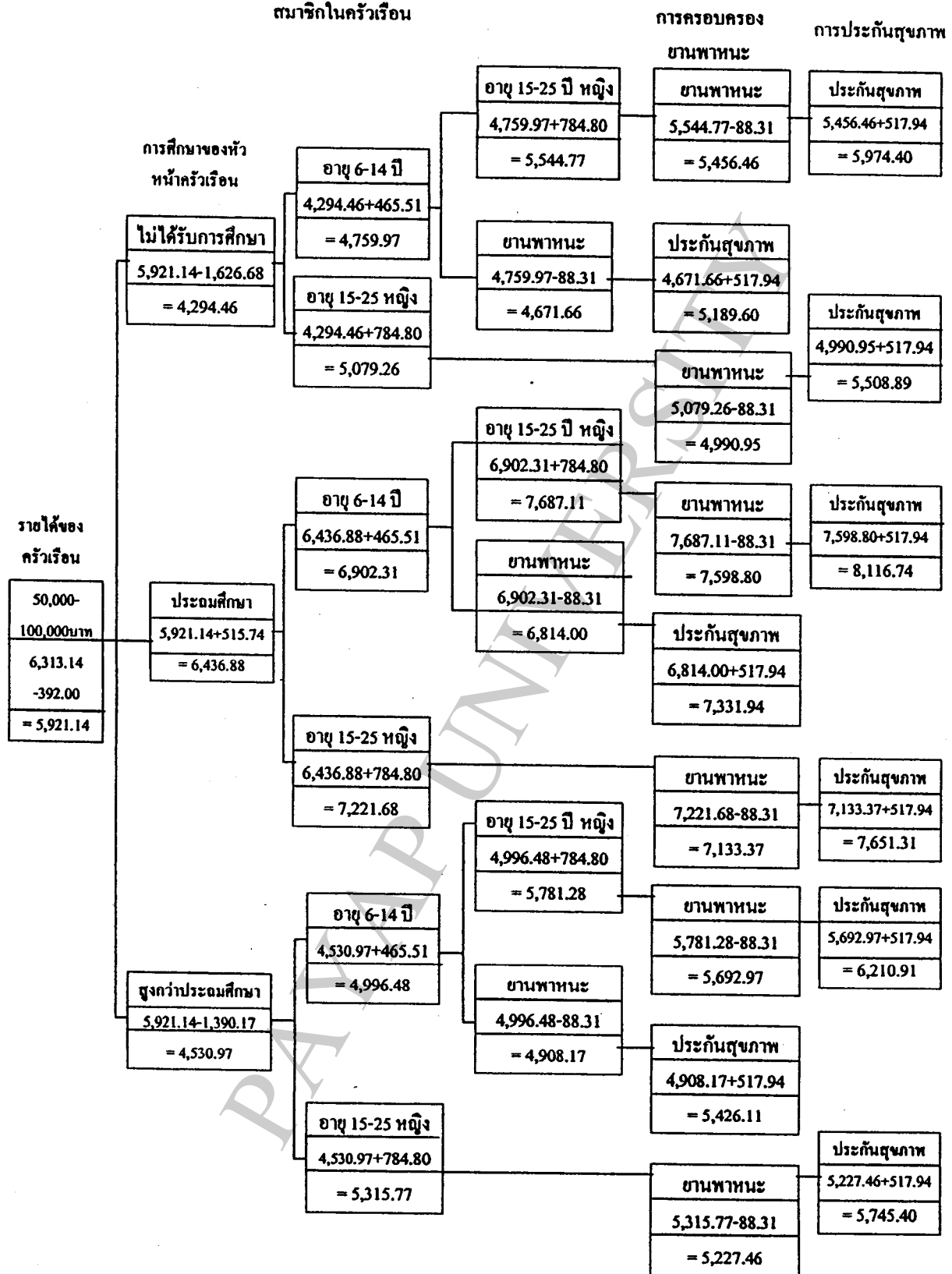
ยานพาหนะ



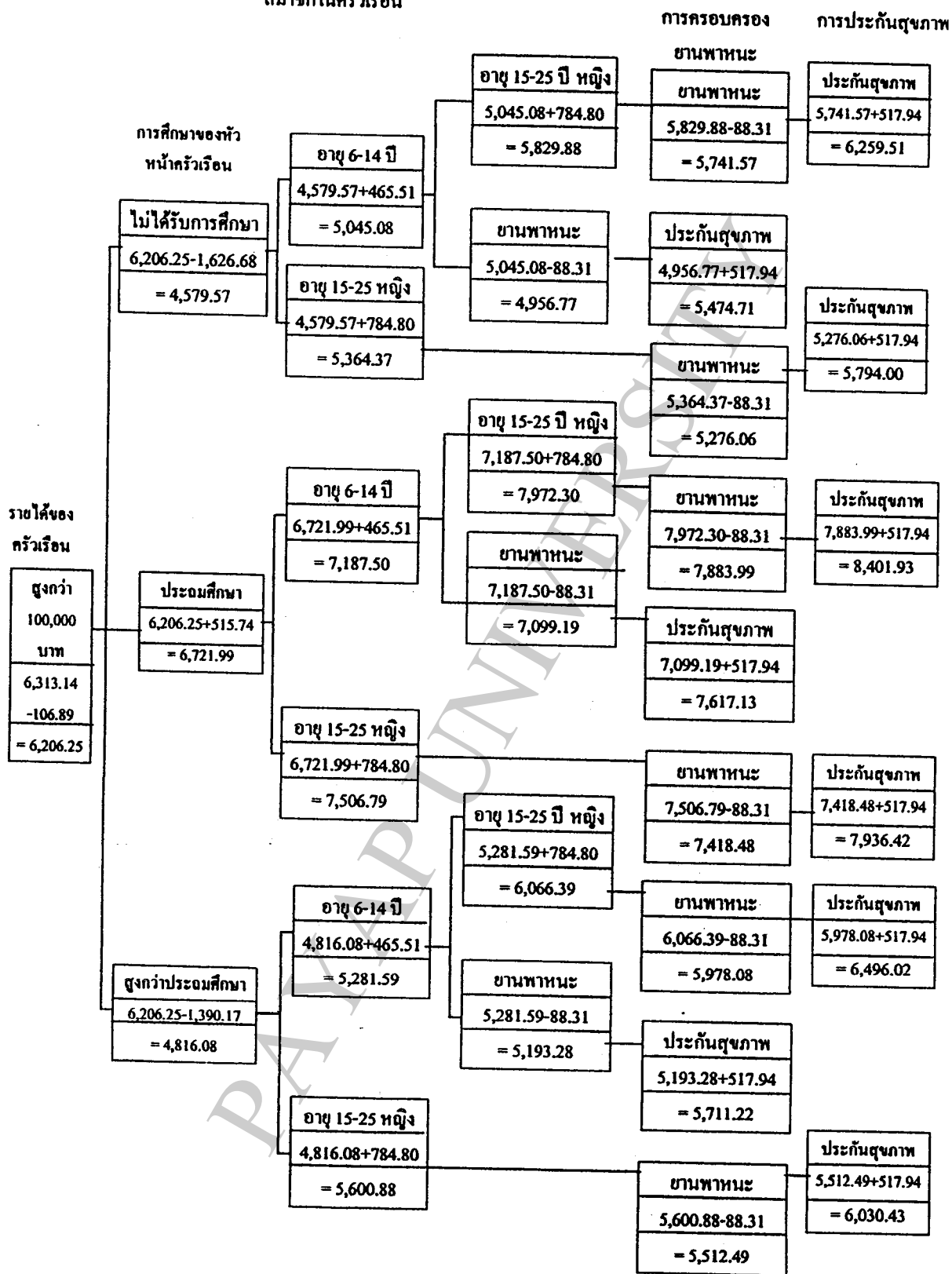
แผนภาพที่ 5.6 การออนในรูปแบบใหม่เป็นทางการของครัวเรือนที่มีรายได้ 25,000-50,000 บาท



แผนภาพที่ 5.7 การออกแบบรูปแบบใหม่เป็นทางการของครัวเรือนที่มีรายได้ 50,001-100,000 บาท



แผนภาพที่ 5.8 การออกในรูปแบบโน้ตเป็นทางการของครัวเรือนที่มีรายได้สูงกว่า 100,000 บาทขึ้นไป
ตามภูมิภาคในครัวเรือน



5.3 การทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปรที่กำหนดในแบบจำลองการออมในรูปแบบเป็นทางการที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 95% ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อปีของครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี และ 6 - 14 ปี การครอบครองเครื่องจักรกลการเกษตร และระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน โดยตัวแปรต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการออมในรูปแบบเป็นทางการและเป็นไปตามสมมติฐานการศึกษาเป็นดังนี้

รายได้เฉลี่ยต่อปีของครัวเรือนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการออมของครัวเรือน โดยการออมของครัวเรือนจะเพิ่มสูงขึ้นเมื่อรายได้ของครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งมีความสัมพันธ์ของการออมกับรายได้ของครัวเรือนที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันเป็นไปตามทฤษฎีการบริโภคต่าง ๆ อาทิ ทฤษฎีรายได้สมบูรณ์ (The Absolute Income Hypothesis) ของ Keynes หรือทฤษฎีรายได้ถาวร (The Permanent Income Hypothesis) ของ Friedman

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก ซึ่งเป็นสมาชิกของครัวเรือนที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี และ 6-14 ปี มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการออมของครัวเรือน โดยการออมของครัวเรือนจะลดต่ำลงเมื่อครัวเรือนมีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี และ 6-14 ปี ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็กจะเป็นภาระพึ่งพิง (dependency) ของครัวเรือนในการเลี้ยงดู ซึ่งครัวเรือนจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการบริโภคและค่าใช้จ่ายในการศึกษา และเมื่อครัวเรือนมีสมาชิกที่เป็นเด็กก็จะทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มสูงขึ้น ย่อมทำให้การออมของครัวเรือนลดต่ำลง

การถือครองเครื่องจักรกลการเกษตรของครัวเรือนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการออมของครัวเรือน โดยการออมของครัวเรือนจะเพิ่มสูงขึ้นเมื่อครัวเรือนมีเครื่องจักรกลการเกษตร ทั้งนี้เนื่องจากเครื่องจักรกลการเกษตรจัดเป็นสินค้านทุน (capital goods) ในกิจกรรมการผลิตในภาคเกษตร และการทำงานของเกษตรกรร่วมกับเครื่องจักรกลการเกษตรทำให้ผลิตภาพของแรงงาน (productivity) เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจะทำให้ผลผลิตในภาคเกษตรเพิ่มสูงขึ้นตาม ผลอีกด้านหนึ่งของการมีเครื่องจักรกลการเกษตรทำให้ครัวเรือนประหยัดค่าใช้จ่ายในการเช่าเครื่องจักรการเกษตรจากบุคคลอื่น ๆ ในการปรับปรุงดินและการดูแลการเพาะปลูก รวมถึงการประหยัดค่าจ้างแรงงานในการทำงานในฟาร์ม ดังนั้นครัวเรือนที่มีเครื่องจักรกลการเกษตรจะมีรายได้เพิ่มสูงขึ้นจากการที่ผลผลิตในภาคเกษตรที่เพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการเกษตรลดต่ำลง ส่งผลให้การออมเพิ่มสูงขึ้นในที่สุด

สำหรับการศึกษาหัวหน้าครัวเรือน ถึงแม้จะมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 95% แต่ก็ไม่สามารถคล้องกับสมมติฐานการศึกษา กล่าวคือ การออมของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาในระดับประถมศึกษาจะลดต่ำลง แต่ในทางตรงกันข้ามการออมของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาในระดับสูงกว่าประถมศึกษาจะเพิ่มสูงขึ้น และการออมจะยิ่งเพิ่มสูงขึ้นไปอีกเมื่อหัวหน้าครัวเรือนไม่ได้รับการศึกษา ข้อสังเกตที่สำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างการออมกับระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนมิได้บ่งชี้ทิศทางอย่างชัดเจน เป็นไปได้ว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่ได้รับการศึกษาจะพยายามหลีกเลี่ยงความเสี่ยงในกิจกรรมการเพาะปลูก โดยพยายามปลูกพืชที่ตนเองมีความชำนาญ หรือพยายามลงทุนจากเงินออมที่มีอยู่ทำให้ภาระหนี้สินลดต่ำลง ส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษา สามารถเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าสู่การทำงานนอกภาคเกษตรในบางฤดูกาลที่จะไม่เหมาะสมที่จะทำการเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้ของครัวเรือนและทำให้การออมเพิ่มสูงขึ้น เพราะจากการสัมภาษณ์ในช่วงการเก็บข้อมูล พบว่า หัวหน้าครัวเรือนจำนวนไม่น้อยที่มีการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษา จะทำงานนอกภาคเกษตรกรรมในบางช่วงฤดูกาล

สำหรับตัวแปรในแบบจำลองการออมในรูปแบบไม่เป็นทางการที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 95% ได้แก่ การประกันสุขภาพ รายได้เฉลี่ยต่อปีของครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุ 6-14 ปี และระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน โดยตัวแปรต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับการออมในรูปแบบไม่เป็นทางการและเป็นไปตามสมมติฐานการศึกษาดังนี้

การประกันสุขภาพมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการออมของครัวเรือน โดยการออมของครัวเรือนจะเพิ่มสูงขึ้นเมื่อครัวเรือนมีการประกันสุขภาพ ซึ่งการประกันสุขภาพของครัวเรือนที่ทำกับบริษัทประกันชีวิตหรือเป็นสมาชิกบัตรสุขภาพ หรือบัตรสงเคราะห์ของกระทรวงสาธารณสุข จะช่วยให้ครัวเรือนลดภาระค่าใช้จ่ายในการป้องกันรักษาโรค เพราะครัวเรือนสามารถเบิกคืนค่ารักษาพยาบาลจากบริษัทประกันชีวิต หรือถ้าเป็นสมาชิกบัตรสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุข อาจจะได้รับภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเพียงบางส่วน ทำให้ครัวเรือนไม่จำเป็นต้องสำรองเงินเพื่อเหตุฉุกเฉิน (precautionary motive) ดังนั้น ครัวเรือนสามารถนำเงินมาออมในรูปแบบไม่เป็นทางการ อาทิ การปล่อยเงินกู้ การเล่นแชร์ หรือการเป็นสมาชิกฌาปนกิจสงเคราะห์เพิ่มสูงขึ้นได้

แต่สำหรับตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติแต่ไม่สามารถคล้องกับสมมติฐานการศึกษา ประกอบด้วยรายได้เฉลี่ยต่อปีของครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุ 6-14 ปี และระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน

รายได้เฉลี่ยต่อปีของครัวเรือนถึงแม้จะมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่สามารถระบุทิศทางความสัมพันธ์ที่มีต่อการออมได้ โดยการออมจะเพิ่มสูงขึ้นเมื่อครัวเรือนมีรายได้ต่ำกว่า 25,000 บาท ระดับรายได้สูงกว่า 100,000 บาท และระดับรายได้ 50,001 - 10,000 บาท ตามลำดับ แต่สำหรับรายได้

25,000 - 50,000 บาท การออมกลับลดต่ำลง ทั้งนี้อาจเนื่องจากการออมในรูปแบบไม่เป็นทางการ เป็นการออมที่ขึ้นอยู่กับความชอบเสี่ยงของผู้นำครอบครัว ดังนั้นเป็นไปได้ว่าถึงแม้รายได้จะมี แนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น แต่การออมดังกล่าวอาจจะไม่เปลี่ยนแปลงตามรายได้

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุ 6-14 ปี มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการออมของ ครัวเรือน โดยการออมของครัวเรือนจะเพิ่มสูงขึ้นเมื่อครัวเรือนมีสมาชิกที่มีอายุ 6-14 ปี ทั้งนี้คาดว่า จะมาจากในช่วงวัยของสมาชิกที่มีอายุ 6-14 ปียังเป็นภาระพึ่งพิงของครัวเรือนทั้งการบริโภคและ การศึกษา ดังนั้นครัวเรือนอาจมีความจำเป็นที่ต้องใช้จ่ายเงินในยามฉุกเฉินในด้านค่าใช้จ่ายในการ ศึกษาในช่วงเปิดภาคเรียน ฉะนั้นครัวเรือนจึงมีการออมในรูปแบบไม่เป็นทางการเพิ่มสูงขึ้น เช่น การเล่นแชร์ เพื่อที่จะใช้เงินในยามฉุกเฉินนั่นเอง นอกจากนี้ครัวเรือนที่ไม่มีมรดกให้กับบุตรหลานก็ มักจะเป็นสมาชิกสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ เพื่อคาดหวังว่าเมื่อต้องเสียชีวิตลงเงินจากสมาชิก สมาคมจะตกถึงมือบุตรหลานเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการฌาปนกิจ และส่วนที่เหลือจะเป็นมรดกที่ให ้กับบุตรหลานนั่นเอง อย่างไรก็ตามเหตุผลดังกล่าวมิได้เป็นข้อสรุปแต่เป็นความคิดเห็นของผู้วิจัยที่ ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างการออมกับระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า การ ออมจะลดต่ำลง เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษา และไม่ได้รับการศึกษาตาม ลำดับ ในขณะที่การออมจะเพิ่มสูงขึ้นเมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา ความสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าวอาจจะเป็นไปได้ว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่ได้รับการศึกษาไม่มี ความรู้ความเข้าใจในการออมรูปแบบไม่เป็นทางการ (อาทิ การปล่อยเงินกู้ การเล่นแชร์ หรือการ เป็นสมาชิกฌาปนกิจสงเคราะห์) ทำให้ไม่กล้าตัดสินใจที่จะออมในลักษณะดังกล่าวที่มีความเสี่ยง สูง แต่จะเปลี่ยนไปออมกับสถาบันการเงินที่เป็นการออมในรูปแบบเป็นทางการที่ได้มั่นคงและรับ ผลตอบแทนที่แน่นอนแทน ส่วนหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษา เป็นกลุ่มที่มี ความรู้ในเรื่องของการออมว่าการออมกับสถาบันการเงินมีความเสี่ยงน้อยกว่าการออมในรูปแบบไม่ เป็นทางการ ดังนั้นเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงจากการออมในรูปแบบไม่เป็นทางการ การออมของครัว เรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษาในรูปแบบไม่เป็นทางการจึงลดต่ำลง